

Deres ref.:
12/3367

Vår ref.:
2012/utdhøring/besø

Dato:
28.september 2012

Hørings svar om behov for og organisering av et system for analyse og formidling av kompetanseframskrivninger i Norge

Det vises til høringsbrev av 27. juni 2012 "Høring om behov for organisering av et system for analyse og formidling av kompetanseframskrivninger i Norge", der departementet har satt opp fem spørsmål av særlig interesse å få tilbakemelding på. Spørsmålene blir kommentert fortløpende etter den innledende teksten.

YS er av den oppfatning at SSB sine framskrivninger om framtidig kompetansebehov i Norge, har vært et viktig element som en del av kunnskapsgrunnlaget og utgangspunktet for sentrale diskusjoner og vurderinger på utdanningsfeltet. Dette er kunnskap vi også i framtida vil ha behov for. Vi forstår høringen slik at tilsvarende framskrivninger også i framtida vil bli utarbeidet av SSB, uavhengig av hvilke beslutninger som fattes om å bruke mer ressurser på organisering og systematisering av dette arbeidet.

Fram til nå har SSB sine framskrivninger vært til særlig nytte som en del av kunnskapsgrunnlaget ved utarbeidelse av Stortingsmeldinger, og for politikere i deres arbeid med å sette aktuelle utdanningspolitiske spørsmål på dagsorden og til å fatte beslutninger. I tillegg har det vært brukt som en del av diskusjons- og beslutningsgrunnlaget for de som arbeider med utdanning og utdanningspolitikk både administrativt og politisk nasjonalt og regionalt. Materialet fra framskrivningene er blitt flittig brukt av foredragsholdere i utdanningspolitiske sammenhenger, og mediene har gjengitt hovedfunnene og trendene i sin dekning av aktuelle utdanningspolitiske spørsmål. Denne bruk av informasjon og kunnskap vil kunne opprettholdes ved en permanent bevilgning til SSB. Når det nå vurderes å etablere et system for framskrivninger og analyser av framtidige kompetansebehov, samt å etablere en nasjonal koordinerende enhet, etterlyser YS en bredere dokumentasjon og diskusjon knyttet til bruken av kunnskap og dokumentasjon.

I de foreliggende dokumenter er hensikt og nytteverdi ved utbygging av et nasjonalt system for framskrivninger av kompetansebehov i for liten grad omtalt og utredet. YS ønsker en utredning som behandler nytteverdien utover ønsket om en mer brukertilpasset formidling av den kunnskapen som er hentet inn av andre. Fokuset i rapporten er i hovedsak rettet mot en styrking av kunnskapen innen karriereveiledningsfeltet. Hvis dette er å forstå

Besøksadresse:

Brugt. 19

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

Telefaks:

21 01 37 20 ■

som den primære hensikten ved å etablere en nasjonal koordinerende enhet, bør det vurderes om dette arbeidet kan gjøres av den allerede etablerte enheten for koordinering av karriereveiledning. YS er imidlertid av den oppfatning av kompetanseframskrivning må ses i et bredere perspektiv, noe vi vil komme tilbake til nedenfor.

1. Om det er behov for og ønskelig å etablere et system for kartlegging, analyser og dialog om fremtidige kompetansebehov i Norge

YS har vært fornøyd med materialet som er blitt utarbeidet av SSB når det gjelder framskrivninger av kompetansebehov, men er allikevel ikke negative til at arbeidet med å framskaffe, videreutvikle og organisere denne kompetansen kan settes bedre i system. Vi mener det er et behov for å beregne framtidig tilbud av, og etterspørsel etter, forskjellige typer kompetent arbeidskraft i Norge, og støtter intensjonen med å utvikle gode framskrivningsmodeller.

Å kunne foreta informerte valg om studie/utdanningsretning er essensielt både for individ og samfunn. God informasjon og kunnskap ikke bare om innholdet i utdanningene, men også det framtidige behovet i arbeidslivet, er viktig både for de som arbeider med karriereveiledning og for de som skal ta valgene. De oppgaver som blir beskrevet i rapporten «Kompetanseframskrivninger i Norge» er derfor av stor betydning, men hensikt og funksjon med å etablere et system, må favne videre enn dette.

I første rekke er YS opptatt av at partene i arbeidslivet får kunnskaper om framtidens arbeidsmarked slik at de har felles referanserammer ved samarbeid om utvikling av morgendagens arbeidsplasser og arbeidsmarked. Dette er sentral kunnskap både i forhold til det kontinuerlige samarbeidet mellom partene, men også når kompetanseutvikling behandles for eksempel i forbindelse med tarifforhandlinger. Videre er dette sentral kunnskap å ha når organisasjonen skal utarbeide planer og strategier for sin politikk og sine satsningsområder for å ivareta medlemmenes interesser. Det er viktig at både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden blir satt i stand til å bidra med og ta ansvar for utformingen av det framtidige arbeidslivet.

Videre mener YS at det ikke bare er et spørsmål om hvorvidt vi har behov for kompetanseframskrivninger. Det er også et spørsmål om hva vi ønsker å bruke det til, og i hvilken grad vi ønsker at kunnskapen om morgendagens kompetanseetterspørsel skal være med på å legge føringer for andre beslutninger. Ett eksempel som i denne sammenhengen kunne være aktuelt for en bred diskusjon, er om kunnskapen vår om framtidens kompetansebehov i større grad enn det som i dag er tilfelle, skal ha innvirkning på dimensjoneringen av skole- og studieplasser innen både videregående opplæring og universitets- og høyskoleutdanninger.

Det er sentralt å sikre at bedrifter finner nødvendig kompetanse i Norge for å ha sin drift her, og at det bidrar til et bærekraftig samfunn der vi benytter oss

av ressursene i arbeidsstokken. Kompetanseframskrivninger må også ta opp i seg hvilke fagområder og felt Norge ønsker å være ledende på kunnskapsmessig i framtida. Miljøteknologi er ett eksempel på et område der Norge bør ha ambisjoner. Systemet må ta høyde både for kortsiktige og langsiktige behov, og regionale og nasjonale behov.

YS mener at kartlegging av hva slags kompetanse som trengs for å løse de ulike oppgavene i arbeidslivet må ligge til grunn for framskrivningsarbeidet. Framskrivningene må både kartlegge oppgaver og hva slags kompetanse arbeidslivet vil trenge for å løse de ulike oppgavene, og ikke kun utdanningsnivå og profesjoner. Framtidas arbeidskraftsbehov, som blant annet er en følge av en stadig mer aldrende befolkning og høyere krav til standard på tjenestene, vil skape behov for å utnytte kompetansen og ressurser på en annen måte enn i dag. Mer tverrfaglighet, større samspill og større grad av oppgavedeling mellom yrkesgrupper, blir nødvendig for å møte utfordringer med framtidig mangel på arbeidskraft i flere sektorer i arbeidslivet. Dette må ivaretas i framskrivningene. Et framskrivningssystem kan derfor ikke bare ta utgangspunkt i dagens *profesjoner*, men ha et større fokus på *oppgaver*. Dette er en viktig forutsetning for at framskrivningene skal kunne bidra til at arbeidslivet rekrutterer riktig kompetanse.

- 2. Om hvordan man eventuelt bør gå fram for å etablere et framskrivningssystem som i størst mulig grad imøtekommer parters behov for kompetanse om framtidige behov for kompetent arbeidskraft i tråd med intensjonene beskrevet i St. meld.nr.44 (2008-2009) Utdanningslinja under punkt 6.3.5 "System for framskrivninger av arbeidslivets kompetansebehov".**

YS er i større grad opptatt av hvordan partenes behov for framskrivninger blir ivare tatt, og hvilken innflytelse partene vil ha på beslutninger om hva som skal hentes inn av informasjon og om hvordan kunnskapen skal benyttes, enn av framgangsmåte i etableringsprosessen. Vi vil likevel kommentere at vi mener det er av stor betydning at de framskrivninger som blir utarbeidet, blir produsert av et fagmiljø som har legitimitet og troverdighet. YS mener at SSB er et slikt fagmiljø. Også andre forskningsmiljøer kan gjøre dette.

- 3. Om hvordan hensiktsmessige arbeidsformer kan utvikles slik at partene får mulighet og anledning til å bidra med informasjon og vurderinger om framtidige kompetansebehov i det norske samfunnet, herunder dialogen mellom eksisterende forskningsmiljø, parter i arbeidslivet og forskjellige typer myndigheter kan ivaretas og videreutvikles.**

Dersom resultatet av høringsrunden er at man satser på en utbygging av et kompetanseframskrivingssystem i Norge, er det viktig at partene møtes i forpliktende samarbeidsformer både for å legge føringer for hva som skal kartlegges, og for å drøfte funnene og konsekvensene av disse. Flere av de problemstillingene vi har trukket fram under punkt 1 er av politisk karakter, og det er derfor påkrevet å ha drøftinger mellom partene som igjen må danne grunnlag for utforming av og bruk av framskrivingene. Partene må derfor ha et formelt ansvar og en reell innflytelse på dette arbeidet.

I rapporten «Kompetanseframskrivninger i Norge» skisseres det et ønske om å opprette en «ekspertgruppe» med representasjon fra relevante parter. YS er av den oppfatning at ekspertene i denne sammenheng er forskere og statistikere som skal utarbeide framskrivingene, og at den partssammensatte gruppen skal ha en annen funksjon. Vi ønsker en gruppe som arbeider med kompetansestrategi i et langsiktig perspektiv og som får et formalisert og tydelig avklart forhold til den koordinerende enheten. Grappa må få reell innflytelse på det arbeidet som skal gjøres. I tillegg til partene i arbeidslivet, mener vi at utdanningsinstitusjonene også bør være representert. YS ønsker en bredere utredning av denne gruppas mandat og funksjon enn det som fremkommer i rapporten.

Når det gjelder øvrige arbeidsformer som trekkes fram i rapporten som dialogkonferanser, work-shops, foresightnettverk og internasjonalt samarbeid, har vi på nåværende tidspunkt ingen innvendinger, men finner det naturlig å komme tilbake med innspill på dette hvis en koordinerende enhet blir en realitet.

4. Om et slikt system selv bør drive selvstendig analyse- og utredningsarbeid eller om det i første rekke skal ha en funksjon som koordinator og utvikle møteplasser for dialog, konferanser m.m

YS kan ikke se noen grunn til at analyse- og utredningsarbeid på dette området skal splittes opp mellom flere miljøer. Dette arbeidet må legges til et miljø som allerede er etablert med nødvendig kompetanse. Vi vil være komfortable med at dette arbeidet også i framtida utføres av SSB.

Den koordinerende enhetens oppgaver bør på dette området begrenses til å videreformidle resultater og utarbeide informasjon og presentasjoner tilpasset de nye brukergruppene det er ønskelig å nå. Videre bør oppgaven være å skape møteplasser for de parter som er berørt av og har behov for kunnskap om framskrivingene.

5. Hvilke formidlingsformer og brukergrupper skal prosjektet først og fremst innrettes mot, hvilken tidshorisont bør systemet rette sin oppmerksomhet mot, og hvilke typer resultater og innsikt skal det utvikle, tolke og videreformidle?

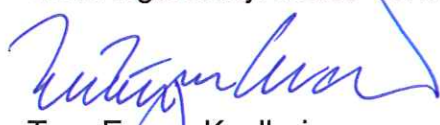
Det er viktig at den informasjonen som framkommer gjennom kompetansefremskrivning tas aktivt i bruk. Aktuelle formidlingsformer kan være etablering av en nettside som gir enkel tilgang til funnene for alle som måtte ha interesse. Vi ser også at det kan ha en misjon å utarbeide rapporter som er tilpasset ulike brukergrupper. For alt materiell som utarbeides er det viktig at tallmaterialet og informasjonen er anerkjent av de som har utarbeidet den originale framstillingen, og at kunnskapsgrunnlaget framstilles på en forståelig måte. Slike produkter må ikke bidra til at det oppstår uenighet fordi man er usikker på riktigheten av tallmaterialet.

Det kan også være et positivt tiltak å gjøre tilgjengelig et analyseverktøy som arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner kan bruke for å benytte data til å skaffe informasjon om egen bransje/næring.

YS vil også kommentere at de relevante brukergruppene som er nevnt på side 9 i Vox-rapporten, i stor grad er overlappende.

For øvrig har vi samme holdning til formidlingsformer som til arbeidsformer (sp.mål 3), og mener at dette er diskusjoner og drøftinger en kan komme tilbake til hvis det besluttet å gå videre med arbeidet om å etablere et nasjonalt system.

Med vennlig hilsen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Tore Eugen Kvalheim
YS-leder

Bente Sjøgaard
Fagansvarlig utdanning og
kompetansepoltikk